

*Н. П. Йосипенко,
студентка V курсу 3 групи
міжнародно-правового факультету,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, м. Харків*

ОСВІТА ЯК ЗАСІБ ВИПРАВЛЕННЯ ТА РЕСОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСІБ, ЗАСУДЖЕНИХ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ, НА ПРИКЛАДІ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Покарання як специфічна, особлива форма державного примусу традиційно ставить перед собою виправну мету, передбачає психологічний та виховний вплив на конкретного засудженого, а також є одним з інструментів управління процесом соціальної реадaptaції злочинця до умов життя суспільства. Спрямування такої діяльності потрібно розглядати як розвиток ідей, інтересів, поглядів, що сприятимуть кінцевим цілям та завданням виконання покарання, які передбачені у ст.1 КВК України, зокрема виправленню та ресоціалізації засуджених. До основних засобів досягнення цих завдань відносять освіту, оскільки саме освітній рівень, за численними дослідженнями, виступає як певний показник зменшення ризику рецидиву злочинців, а підвищення рівня освіти й загальної культури називають однією з передумов позитивної перспективи ресоціалізації особи [1].

Вітчизняний досвід та міжнародна практика доводять, що саме освіта є найважливішою сферою людської діяльності, тим соціальним інститутом, через який передаються і реалізуються базові культурні цінності та цілі розвитку суспільства. Людина, яка не має знань з основ науки, техніки, не прагне до набуття професійних навичок, не має зв'язків з відкритим суспільством, швидко підпадає під вплив негативно спрямованих осіб. Таким чином, особливої актуальності набуває розробка сучасних механізмів і засобів ресоціалізації засуджених, таких, що забезпечать не лише процес розвитку особистості засудженого, а й сприятимуть формуванню моделі поведінки, необхідної для успішної подальшої соціальної інтеграції в суспільство.

Цією науково-практичною проблематикою займалися такі вітчизняні й зарубіжні вчені: Г. А. Аванесов, А. В. Байлов, Ю. М. Антонян, В. А. Бадира, О. І. Бажанов, І. Г. Богатирьов. Слід зазначити, що в багатьох країнах світу докладаються великі зусилля для вдосконалення режиму виконання й відбування покарання і забезпечення його позитивного впливу на ув'язнених.

Як приклад можна розглянути позитивний досвід деяких країн у сфері пенітенціарної освіти. У США найсерйозніша увага приділяється питанням виправлення засуджених через продуктивно поставлений виховний процес. При цьому найпоширенішими програмами ресоціалізації у місцях позбавлення волі США є психологічні послуги, освіта, шкільні та університетські програми, професійна підготовка, участь у релігійних групах, промисловому виробництві і сільськогосподарських роботах. Усім учням в центрах професійної підготовки протягом усього терміну навчання виплачується стипендія [3, с. 93,94].

У Франції основну турботу щодо професійної підготовки засуджених бере на себе організація GRETA (система національної освіти), а також різні приватні та громадські організації. Згідно з рекомендаціями Комітету Міністрів державам – членам Ради Європи «Про освіту у в'язницях» (13.10.1989 р.) всі ув'язнені мають право брати участь у культурній та освітній діяльності, спрямованій на всебічний розвиток людської особистості. Щорічно до 28000 засуджених проходять курси навчання, з них 800 і більше осіб отримують вищу освіту в різних вишах країни навчаючись стаціонарно, крім того, до 3000 осіб вчать заочно.

Кримінально-виконавчий кодекс Німеччини закріплює диференційований, індивідуальний підхід, що передбачає використання найбільш ефективних форм та методів роботи з ув'язненими. В ході численних досліджень було встановлено, що понад 50% засуджених не мають закінченої освіти. Це виправляється різними формами індивідуальної роботи з кожним засудженим, а також цілою низкою різноманітних освітніх програм. Засуджені можуть отримати і вищу освіту. Для цього всі бажаючі мають право на вступ до вишу. Наприклад, засуджені, які відбувають покарання у в'язниці закритого типу Гельдерн, одночасно навчаються заочно в університеті

м. Хаген. Адміністрація в'язниць планує закінчення професійного навчання таким чином, щоб воно збіглося із закінченням строку покарання, надаючи засудженому можливість відразу після звільнення нормально інтегруватися в життя суспільства [4, с. 94, 95].

Наразі Україна як член Ради Європи послідовно здійснює реформування кримінально-виконавчої системи. Цей процес спрямований, насамперед, на соціальну переорієнтацію системи кримінальних покарань з урахуванням міжнародного досвіду, дотриманням принципів гуманізму, законності, демократизму, справедливості, забезпеченням диференційованого та індивідуального виховного впливу на засуджених. Але цей процес знаходиться тільки на початковому етапі і потребує значного часу для реалізації поставлених завдань. Найголовнішими заходами пенітенціарного

персоналу має бути створення умов для освіти засуджених, оскільки саме за допомогою освіти, а не лише покарання можливо результативніше домогтися цілей виконання та відбування покарання [2, с.131, 132].

Здобуття освіти засудженими є одним із важливих факторів зниження криміногенності в суспільстві, запобігання рецидиву злочинів, сприяння ресоціалізації та адаптації засуджених у суспільстві після їх звільнення. Досвід зарубіжних країн доводить, що держава відіграє велику роль у забезпеченні реалізації права на освіту засуджених до позбавлення волі, а саме дає можливість навчатись як заочно, так і стаціонарно. В Україні протягом останніх років значно збільшилась кількість приватних навчальних закладів, що при правильній організації навчання може забезпечити можливість отримання засудженими освіти на платній основі шляхом здійснення відрахувань від заробітку осіб, які відбувають покарання у виді позбавлення волі.

С п и с о к л і т е р а т у р и

1. Кримінально-виконавчий кодекс України: науково-практичний коментар / А. Х. Степанюк, І. С. Яковець; за заг. ред. А. Х. Степанюка. – Харків : Одіссей, 2005. – 560 с.

2. Яковець І. Виправлення засуджених через застосування кримінальних покарань: реалії та перспективи / Правовий вплив на неправомірну поведінку: актуальні грані : [монографія] / І. Яковець, К. Автухов, О. Таволжанський; за ред. О. В. Козаченка, Є. Л. Стрельцова. – Миколаїв : Іліон, 2016. – 768 с.

3. Караман О. Л. Вища освіта в процесі ресоціалізації засуджених у пенітенціарних закладах / О. Л. Караман // Соціальна педагогіка: теорія та практика. – 2011. – № 3. – С. 90–94.

4. Вакуленко О. В. Освіта як чинник ресоціалізації осіб, які звільняються з місць позбавлення волі / О. В. Вакуленко // Єдність навчання і наукових досліджень – головний принцип університету : зб. наук. пр. звітньо-наук. конф. викладачів ун-ту за 2011 р. (9–10 лют. 2012 р.) / уклад: Г. І. Волинка, О. В. Уваркіна, О. П. Симоненко, О. П. Ємельянова. – Київ : Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова, 2012. – Ч. 1. – С. 94, 95.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

**КАФЕДРА КРИМІНОЛОГІЇ
ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА**

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

ТОМ 2

Харків
2017

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

Організаційний комітет:

Гетьман А. П. – голова організаційного комітету, проректор з наукової роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України;

Головкін Б. М. – заступник голови організаційного комітету, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Ткачова О. В. – відповідальний секретар, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Автухов К. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Таволжанський О. В. – кандидат юридичних наук, асистент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Перспективи реформування кримінально-виконавчої системи України: матеріали круглого столу студентів, аспірантів, молодих вчених (4 квітня 2017 року, м. Харків): в 2т. / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого; за ред. А.П. Гетьмана, Б. М. Головкина та інш. – Харків : Юрайт, 2017. – Т2 ., – 260 стр.
ISBN – 978-966-2740-94-3

У збірник увійшли наукові доповіді та тези виступів учасників круглого столу, присвяченого перспективам реформування кримінально-виконавчої системи України.

Матеріали подані в авторській редакції.

The collection made scientific reports and abstracts of the participants of the round table devoted to the prospects of reforming the penal system of Ukraine. Materials for were presented by the authors.

ISBN – 978-966-2740-94-3

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

© Гетьман А.П., Головкін Б.М. та інш., 2017
© “Юрайт”, 2017

З М І С Т

Бабій О. Г., Гавриленко М. М. Клименко Є. А.	Пенітенціарна пробація як складова ресоціалізації в Україні.....	3
Бірюков М. С.	Зміни до порядку направлення осіб до відбування покарання у виді позбавлення волі.....	10
Богатюк О. В.	Мета соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі.....	13
Бугайчук А. А.	Сучасна кримінально-виконавча політика України.....	17
Бурикін В. В.	Про імперативність ресоціалізації звільненої з установи виконання покарання особи.....	21
Вовк М. М.	Відповідність вітчизняного законо-давства у сфері виконання покарань між-народним та європейським стандартам поведіння із засудженими.....	24
Гадзіна М. Ю.	Звільнення від відбування покарання за хворобою: проблеми та шляхи їх розв'язання.....	28
Герашенко С.	Виконання покарання у виді арешту.....	32
Гнітій А. О.	Проблемні питання застосування та виконання покарань у виді громадських робіт.....	35
Голєв В. І.	Виправні роботи на сучасному етапі розвитку кримінально-виконавчої системи.....	39
Головко Д. Є.	Кримінально-правові проблеми застосування звільнення від відбування покарання за хворобою.....	42

Грабовська Я.Г.	Особливості виправлення та ресоціалізації неповнолітніх.....	47
Григоренко В. О.	Відбування покарання у виді позбавлення волі засудженими жінками.....	50
Грицева О. О.	Матеріально-побутове забезпечення засуджених до позбавлення волі.....	54
Гриша І. О.	Міжнародний досвід застосування покарання у виді громадських робіт.....	58
Дейнега К. В.	Участь громадськості у виправленні та ресоціалізації засуджених.....	62
Дейнега М. В.	Праця засудженого в умовах ізоляції в контексті реалізації його матеріальних зобов'язань.....	66
Джелалі В. Ф.	Деякі проблеми виправлення та ресоціалізації неповнолітніх осіб.....	70
Дзандзава Г. М.	Медико-санітарне забезпечення засуджених до позбавлення волі.....	74
Дроздова В. І.	Потрапляння наркотичних засобів до установ виконання покарань.....	78
Дуброва Т. В.	До питання про право на свободу віросповідання засуджених до позбавлення волі.....	81
Железнякова Н. І.	Соціальна адаптація засуджених до позбавлення волі під час відбування покарання.....	84
Задерей О. В.	Застосування амністії до осіб, які вчинили злочини проти основ національної безпеки: правовий аспект та перспективи застосування в сучасних українських реаліях.....	88

Зайцева А. О.	Поняття та порядок звільнення засуджених від відбування покарання у зв'язку з помилуванням.....	91
Зелінська І. А.	Проблема переведення засудженого з однієї виправної колонії до іншої.....	94
Йосипенко Н. П.	Освіта як засіб виправлення та ресоціалізації осіб, засуджених до позбавлення волі, на прикладі зарубіжних країн.....	97
Іванов Д. В.	Перспективи створення приватних колоній в Україні.....	100
Карпова В. В.	Соціально-виховна робота із засудженими до довічного позбавлення волі.....	103
Козаченко Т. О.	Щодо доцільності застосування покарання у виді обмеження волі.....	107
Козярин Д. Ю.	Особливості ресоціалізації засуджених неповнолітніх.....	111
Колісник Л. Г.	Питання забезпечення права засуджених на охорону здоров'я.....	115
Кудря А. Р.	Забезпечення конституційного права засуджених на охорону здоров'я: основні проблеми та можливі шляхи їх вирішення...	119
Куктенко Є. Л.	Пробачія щодо неповнолітніх як спосіб попередження злочинності.....	123
Курочкіна О. О.	Порівняльна характеристика змісту і основних ознак виконання покарання у виді виправних робіт в радянський період та за часів незалежності України.....	127
Кухар К. І.	Актуальні проблеми застосування інститутів амністії та помилування в Україні.....	130
Кушнір Я. О.	Про забезпечення доступу до освіти осіб, засуджених до довічного позбавлення волі.....	135

Лук'яненко Н.Ю.	Ресоціалізація засуджених як напрям державної пенітенціарної політики.....	138
Лучникова Д. Ю.	Проблеми ресоціалізації осіб, які не досягли повноліття.....	141
Ляшкевич Є. І.	Місце законних інтересів у складі правового статусу засуджених.....	144
Мандзюк М.	Проблемні аспекти ресоціалізації засуджених.....	146
Михайлова Г. В.	Проблеми підготовки засуджених до звільнення від відбування покарання.....	149
Ненька Г. Ю.	Проблеми застосування покарання у виді виправних робіт.....	152
Онищенко А. Г.	Запобігання проникненню заборонених предметів до установ виконання покарань шляхом реалізації індивідуальних заходів.....	156
Оніщенко З. О.	Правовий механізм забезпечення безпеки засуджених осіб та персоналу в місцях позбавлення волі.....	159
Очерет М. О.	Роль соціально-виховної роботи із засудженими в установах виконання покарань..	162
Очкін Р. В.	Міжнародні аспекти проведення соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі.....	165
Панішева Ю. С.	Проблеми виконання покарання у виді довічного позбавлення волі.....	168/
Плеханов М.	Місце інституту пробації в системі ювенальної юстиції.....	171
Погребняк О. О.	Деякі питання забезпечення безпеки персоналу установ виконання покарань...	175
Позняк Ю. В.	Ресоціалізація неповнолітніх, засуджених до позбавлення волі.....	178

Поллак М. О.	Міжнародні стандарти поводження із засудженими.....	182
Пономаренко Є. С.	Удосконалення функціонування слідчих ізоляторів в умовах реформування кримінально-виконавчої системи України...	185
Прокопенко О.Г.	Оцінка ризику вчинення повторного кримінального правопорушення як елемент досудової пробації.....	190
Прокоф'єва А. К.	Проблема правового забезпечення права засуджених на відбування покарання за місцем проживання.....	194
Романюк А. О.	Щодо гуманізації системи виконання покарань в Україні.....	197
Роянова І. В.	Правова сутність досудової пробації та підстави її застосування.....	202
Руденко А. М.	Діяльність громадських організацій та їх вплив на кримінально-виконавчу систему України.....	205
Савенко Є. О.	Соціально-виховна робота із засудженими до позбавлення волі.....	209
Сархош Ю. Д.	Виправлення засудженого: до визна-чення поняття.....	213
Смирнова А. О.	Проблемні питання громадських робіт у системі кримінальних покарань.....	216
Суліменко О. В.	Ресоціалізація жінок, засуджених до позбавлення волі.....	219
Толокольнікова К. С.	До питання обмеження прав засуджених....	223
Уласевич Д. В	Активне виборче право засуджених.....	226
Червона С. Р.	Деякі аспекти виконання арешту.....	229
Чередниченко Д. А.	Виправлення як мета покарання засуджених до позбавлення волі.....	232

Чернишова Є. М.	Виховна робота з неповнолітніми в кримінально-виконавчому аспекті.....	235
Чуснко В. В.	Пріоритетні завдання та перспективи реформування державних кримінально-виконавчих інспекцій в Україні в службу пробації.....	239
Шепеленко Л. В.	Інститут пробації: зарубіжний досвід і перспективи розвитку в Україні.....	243
Шульгата М. О.	Проблеми виконання покарання у виді штрафу.....	246
Щербакова К. Я.	Окремі питання доцільності створення слідчих органів державної кримінально-виконавчої служби України.....	251

Наукове видання

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

Відповідальний за випуск: Головкін Б. М.

Підп. до друку 26.05.2017. Формат 60х84 ¹/₁₆. Папір офсетний.

Друк: ризограф. Ум. друк. арк. 18,68. Облік.-вид. арк. 13,8.

Тираж 30 прим. Зам. № 114911. Ціна договірна.

Друкарня «Аладдин-Принт»

61023, м. Харків, вул. Сумська, 4, оф. 8

Тел.: (057) 764-72-11 <http://aladdin-print.ua>

Свідоцтво про державну реєстрацію В00 № 966600 від 28.03.2003 р.